

**А.Сүлейменов атындағы жалпы орта мектебінің
5 «Б» - сынып оқушыларына өткізілген «Топтағы тұлғаралық қарым-қатынастарды
зерттеу» әдістемесінің қорытылған көрсеткіштері:**

Мақсаты: Қарым – қатынастағы басқаларға ұнамшылық, сыйғасымдылық көрсетуге ікемділікті бағалау.

Хаттама

Күні:

Сынып: 5«Б» класс

Қатысқан: 20 оқушы.

Қатыспаған: 1

Тақырыбы: Топтағы тұлғаралық қарым-қатынастарды зерттеу

Мақсаты: сынып арасындағы оқушылардың қарым-қатынасын және сынып лидерін, сыныптан шеттелген оқушыны анықтау

Әдісі: социометрия

Жүргізу барысы: Оқушыларға Зеңірақтан тұратын сауал қойылады. Оқушылар сауалнамаға өздерінің сыныптастарының аты- жөнін жазулары тиіс.

Талдау:

Оқушылардың барлығы зерттеуге қатысты. Зерттеу барысында ешқандай қиыншылық туындамады.

Зерттеу нәтижесі бойынша:

Сынып лидері Тоқтарбаев Дидар, Шамшатова Арайлым, Пірназар Диас

Сыныпта шеттетілген оқушылар анықталған жоқ.

Қортынды:

Зерттеу қортындысы бойынша оқушылардың қарым-қатынасы қанағаттанарлық деңгейде .

Үсыныс:

- Топтық тренинг, жаттығулар жүргізу

Сынып жетекшісіне :

- Оқушылардың қарым-қатынасын жақсарту үшін сыныптан тыс іс-шараларға ұйымдастыру
- Оқушылардың барлығын қоғамдық жұмыстарға қатыстыру

Педагог –психолог Г.Жұмбаева

**А.Сүлейменов атындағы жалпы орта мектебінin
5 «Б» - сынып оқушыларына өткізілген «Топтағы тұлғаралық қарым-қатынастарды
зерттеу» әдістемесінің қорытылған көрсеткіштері:**

Мақсаты: Қарым – қатынастағы басқаларға ұнамдылық, сыйысымдылық көрсетуге икемділікті бағалау.

Хаттама

Күні:

Сынып: 5«Б» класс

Қатысқан: 20 оқушы.

Қатыспаған: 1

Тақырыбы: Топтағы тұлғаралық қарым-қатынастарды зерттеу

Мақсаты: сынып арасындағы оқушылардың қарым-қатынасын және сынып лидерін, сыныптан шеттетілген оқушыны анықтау

Әдісі: социометрия

Жүргізу барысы: Оқушыларға 3сұрақтан тұратын сауал қойылады. Оқушылар сауалнамаға өздерінің сыныптастарының аты- жөнін жазулары тиіс.

Талдау:

Оқушылардың барлығы зерттеуге қатысты. Зерттеу барысында ешқандай қиыншылық туындамады.

Зерттеу нәтижесі бойынша:

Сынып лидері Тоқтарбаев Дидар, Шамшатова Арайлым, Пірназар Днас

Сыныптан шеттетілген оқушылар анықталған жоқ.

Қортынды:

Зерттеу қорытындысы бойынша оқушылардың қарым-қатынасы қанағаттанарлық деңгейде .

Үсыныс:

- Топтық тренинг, жаттығулар жүргізу

Сынып жетекшісіне :

- Оқушылардың қарым-қатынасын жақсарту үшін сыныптан тыс іс-шараларға ұйымдыстыру
- Оқушылардың барлығын қоғамдық жұмыстарға қатыстыру

Педагог –психолог Г.Жұмбаева

**А.Сүлейменов атындағы жалпы орта мектебінің
5 - сынып оқушыларына өткізілген «Топтағы тұлғаралық қарым-қатынастарды
зерттеу» әдістемесінің қорытылған көрсеткіштері:**

Мақсаты: Қарым – қатынастағы басқаларға ұнамдылық, сынысымдылық көрсетуге икемділікті бағалау.

Хаттама

Күні:

Сынып: 5«А» класс

Қатысқан: 24 оқушы.

Қатыспаған: 2

Тақырыбы: Топтағы тұлғаралық қарым-қатынастарды зерттеу

Мақсаты: сынып арасындағы оқушылардың қарым-қатынасын және сынып лидерін, сыныптан шеттелген оқушыны анықтау

Әдісі: социометрия

Жүргізу барысы: Оқушыларға 3сұрақтан тұратын сауал қойылады. Оқушылар сауалға өздерінің сыныптастарының аты- жөнін жазулары тиіс.

Талдау:

Оқушылардың барлығы зерттеуге қатысты. Зерттеу барысында ешқандай қыншылық туындамады.

Зерттеу нәтижесі бойынша:

Сынып лидері Нұрлан Албина, Жұмабекова Аерке

Сыныптан шеттетілген оқушылар Жолдасов Амир

Қортынды: Зерттеу қорытындысы бойынша оқушылардың қарым-қатынасы қанағаттанарлық деңгейде .

Ұсыныс:

- Шеттетілген оқушылармен жеке жұмыс жүргізу
- Оқушылардың сыныптан шеттетілуінің себебін анықтау
- Топтық тренинг, жағтығулар жүргізу

Сынып жетекшісіне :

- Сыныптан шеттетілген оқушылармен жеке жұмыс жүргізу
- Оқушылардың қарым-қатынасын жақсарту үшін сыныптан тыс іс-шараларға ұйымдастыру
- Оқушылардың барлығын қоғамдық жұмыстарға қатыстыру

Педагог –психолог Г.Жұмабаева

**А.Сүлейменов атындағы жалпы орта мектебінің
5 - сынып оқушыларына өткізілген «Топтағы тұлғааралық қарым-қатынастарды
зерттеу» әдістемесінің қорытылған көрсеткіштері:**

Мақсаты: Қарым – қатынастағы басқаларға ұнамдылық, сыйысымдылық көрсетуге нкемділікті бағалау;

Хаттама

Күні:

Сынып: 5«В» класс

Қатысқан: 20 оқушы,

Қатыспаған: 1

Тақырыбы: Топтағы тұлғааралық қарым-қатынастарды зерттеу.

Мақсаты: сынып арасындағы оқушылардың қарым-қатынасын және сынып лидерін, сыныптан шеттетілген оқушыны анықтау

Әдісі: социометрия

Жүргізу барысы: Оқушыларға Зеурақтан тұратын сауал қойылады. Оқушылар сауалға өздерінің сыныптастарының аты- жөнін жазулары тиіс.

Талдау:

Оқушылардың барлығы зерттеуге қатысты. Зерттеу барысында ешқандай қиыншылық туындамады.

Зерттеу нәтижесі бойынша:

Сынып лидері Жылқыбаева Арайлым, Оспанов Ермек

Сыныпта шеттетілген оқушылар Тәуекел Асылхан

Қортынды: Зерттеу қорытындысы бойынша оқушылардың қарым-қатынасы қанағаттанарлық деңгейде .

Үсыныс:

- Шеттетілген оқушылармен жеке жұмыс жүргізу
- Оқушылардың сыныптан шеттетілуінің себебін анықтау
- Топтық тренинг, жаттығулар жүргізу

Сынып жетекшісіне :

- Сыныптан шеттетілген оқушылармен жеке жұмыс жүргізу
- Оқушылардың қарым-қатынасын жақсарту үшін сыныптан тыс іс-шараларға ұйымдастыру
- Оқушылардың барлығын қоғамдық жұмыстарға қатыстыру

Педагог –психолог Г.Жұмабаева

А.Сүлейменов атындағы жалпы орта мектебінің психологиялық қызметі

ХАТТАМА №

Қатысқаны: 33

Қатыспағаны: 10

Тақырыбы: «Бірінші сынып оқушыларының мектеп өміріне бейімделу жолдары» тақырыбында ата-аналар жиналысы өтті.

Қатысқандар: 1а, 1ә, 1б, 1в сынып жетекшілері, ата-аналар.

Күн тәртібінде:

1. 1 сынып ата-аналарына сынып жетекшілермен пән мұғалімдеріне кеңес беру.
2. Оқушылардың мектеп өміріне бейімделу тақырыбында ақпарат беру.
3. «Жанұя бақыты»тренинг.
4. Ата-аналардан сауалнама алу.

Тыңдалды:

Бірінші мәселе бойынша мектеп психологы М.Жамалова ата-аналарға презентация арқылы орта буынға бейімделуіне кеңес берілді. Презентацияда орта буынға бейімделуде балданың психикалық жағдайлары туралы сөз айтылды.

Екінші мәселе бойынша ата-аналар презентациядағы кеңестерді көріп, тақырыпты талқылады. Жалпы 4 сыныптың да бейімделуі қалыпты жағдайда.

Үшінші мәселе бойынша мектеп психологтары ата-аналармен «Жанұя бақыты» тақырыбында тренинг жүргізді. Тренинг барысында ата-аналар өз ойларын ортаға салып, жүргізген жаттығуларда өз ойларын еркін жеткізді. Өз баласына деген мейірімділіктерін, жылы сөздерін «Балама қалай жылулық беремін» күн шуағына жазып өтті.

Төртінші мәселе бойынша оқушылардың мектепке бейімделуі және отбасындағы ахуалдың әсерін анықтауға бағытталған ата-аналарға арналған сауалнама алынды. Сауалнама нәтижесінде мектепке бейімділігі жақсы.

Ұсыныс:

- 1.Оқушылар мен ата-аналар арасында байланыс нығайтуға байланысты психологиялық жұмыстар тоқсанына бір рет өткізілсін.
- 2.Сынып жетекшімен ата-ана арасындағы байланысты күшейту.

Мектеп психологтары М.Жамалова

Психологиялық қызмет бойынша буллингтің алдын алуға арналған
жасырын сауалнамаға

АНЫҚТАМА

- **Мақсаты:** Зорлық –зомбылық буллингтік бопсалау әрекеттерінің алдын – алу
- **Сауалнамаға қатысушылар:** 5-11 сынып білім алушылары
- **Қатысушылар саны:** 202

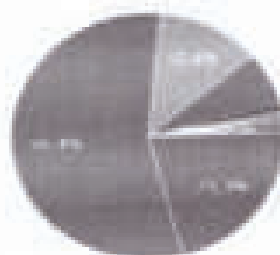
Психологиялық қорытынды: Бопсалаушылық-қылмыстық әрекет, Зорлық көрсету, мүлікті жойып жіберу не бүлдіріп тастау. Қорқытын алушылық, яғни бөтен мүлікті немесе мүлікке құқықты беруді немесе күш қолданумен не бөтен мүлікті жоюмен немесе бүлдірумен қорқыту арқылы мүліктік сипаттағы басқа да іс-әрекеттер жасауды талап ету, сол сияқты жәбірленушіні немесе оның туыстарын масқаралайтын мәліметтерді таратумен не жәбірленушінің немесе оның жақындарының мүдделеріне елеуді зиян келтіруі мүмкін өзге де мәліметтерді жариялау.

«Сіздің ойыңызша жастардың арасында қылмысқа барудың негізі не болып табылады?»-деген сұраққа 112 (55.4) дұрыс тәрбие бермеуден, 25(12.4) ресми емес топтардың әсерінен, 14 (6.9) бос уақытын өткізетін үйірмелердің болмауы.

2. Сіздің ойыңызша жастардың арасында қылмысқа барудың негізі не болып табылады?

Көрсеткіш

100%

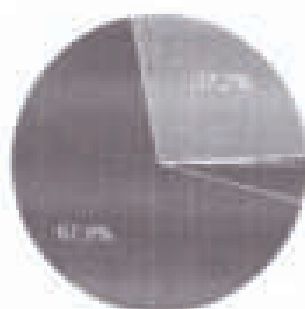
- А. Дұрыс тәрбие бермеуден
- Б. Ресми емес топтардың әсерінен
- В. Бос уақытын өткізетін үйірмелер
- С. Болмауы
- Д. Барлық жауап дұрыс
- Е.
- F.

1 / 12 ▼

«Мектепте бұшақы топ (круг) құрылған ба? Құрылса оған сені тартқан кезі болды ма? Оны кім басқарады, құрамында кімдер бар?»-деген сұраққа: иә 8(4), жоқ 137(68), білмеймін 55(27),

3. Мектепте бұзақы топ (круг) құрылған ба? Құрылса оған сені тартқан көрі болды ма? Оны кім басқарады, құрамында кімдер бар?

302 сұрақта

- Жоқ
- Қызығарсыз
- Бар
- Қызығарсыз емес

Біздің мектебімізде оқушылар арасында орын алып жатқан құқық бұзушылық түрлері:

4. Біздің мектебімізде оқушылар арасында орын алып жатқан құқық бұзушылық түрлері:

Контраст

302 сұрақта

Мектепте төбелес орын алды ма? Кімдер төбелеседі?-күш көрсету 2, ақша талап ету-1, ұрлық-1

5. Мектепте жоғарғы сынып оқушылары немесе сырттан келген жастар ақша талап етеді ма? (олардың аты-жөні, лақап аты)

302 сұрақта

- Жоқ
- Бар
- Қызығарсыз
- Жоқ

Бесінші сынып білім алушыларының бейімделудегі қиындықтары

«Бейімделу» дегеніміз қоршаған және жаңа ортаға үйренуі қалыптасуы.

«5-сыныптағы бейімделу /адаптация/ кезеңінің қиындықтары». Бейімделу кезеңі жөнінде қысқаша түсінік: үйренуі, қалыптасуы.

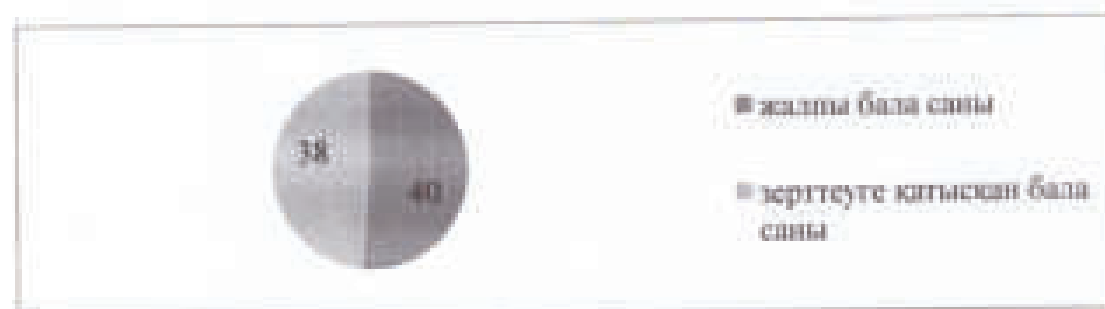
5-сыныптың басы тек қана балалар үшін ғана емес, сонымен қатар мұғалімдер мен ата-аналар үшін де қиын кезең. Проблемалар өте көп, ол тек қана оқу процесімен шектеліп қоймайды, сонымен қатар жаңа мектептегі өмірді отбасындағы психологиялық атмосфераға ұйымдастырумен байланысты.

5 сынып оқушыларының жасын атап өтуге болмайды. Психологиялық жағынан бұл жас үлкеюдің сезімін жай-жайдан қабылдаумен байланысты. Бастауыш мектептің орта буыны мектебіне ауысуда бала тек қана сыртқы өзгерістерге емес, ішкі өзгерістерге де тап болды.

Білім алушылардың жас ерекшелігін ескере отырып, төмендегі диагностикалау жүргізілді.

Жалпы бесінші сыныпта оқитын бала саны—40бала, зерттеуге қатысқан бала саны—

38.

- Білім алушылардың оқу үдерісіне бейімделуі, қарым-қатынасын анықтау сұрақнамасы

1	5 сыныпта қай пән ерекше саған ұнайды?	Матем Өзін-өзі тану Жаратылыстану Дене шынықтыру
2	5 сыныпта қай пән сен үшін қиын?	Матем Ағылшын Қызақ тілі
3	Қай пәннен үй тапсырмасын орындау қиын?	Тарих Орыс тілі Ағылшын
4	Өзіне ұнайтын мұғалім?	Білімбет Назира Шынар Бағдат Али Сания Назгул Мейірімді аяулылар
5	Бесінші сыныпта қандай қиындықтарға тап болдың?	Қыс, Т.жб-7, Жаңа пәндер-2 Өртүрлі аяулылар-1 Математика мен Ағылшын-3 Бағдатұлет Рауан ақырын оқиды, тұл оқи алады Т.жб-7ден Есен жауын қиын

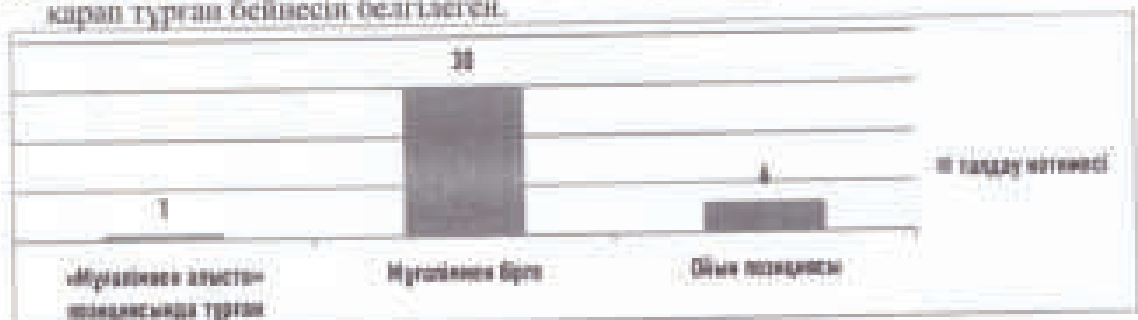
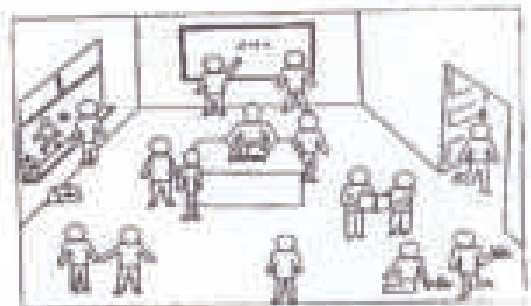

• «МЕНИҢ СЫНЫБЫМ» әдістемесі

Оқушылардың назарына сыныптың суреті салынған парақ көрсетіледі

Талдау нәтижесі:

- «Мұғалімнен алыста» позициясында тұрған-1(Бегаділ Арнұр) сыртқа қарап тұр, баланың сынып ұжымына бейімделуінде қиындықтардың бар екенін көрсетеді.
- Өңге балдармен өзін теңестіру, жұп болып тұруы, ойыншылармен бірге – 30 баланың бейімделуі жақсы деңгейде.
- Мұғаліммен бірге-6 (Жасұлан, Ақайша, Мелет, Мәрмәр, Қалжымат Арай, Анвар) бала үшін мұғалімнің маңыздылығы ерекше екендігі.
- Ойын позициясы-оқу позициясымен сәйкес келмейді. (Рауан, Қаринат өсім алды мұғалімнен алыс позиция)
- Анвар атты бала бейімделуінде қиындығы бар «Арнұр» есімді баланы терезеге қарап тұрған бейнесін белгілеген.

• «Н.Г.ЛУСКАНОВА» әдістемесі

Мақсаты: Оқушылардың оқу мотивациясын анықтау.

Оқу іс-әрекет мотивациясы оқуға бағытталғандықтан, сонымен қатар таным белсенділігімен және іс-әрекеттілігімен ерекшеленеді.

Оқушының жүріс-тұрысының мотивтерін білмей, оны тәрбиелеуге болмайды. Өйткені сол бір мінез-құлық, оқушының ұсталандыратын мотивтерге байланысты, тұраі өнерелі ойла болуы мүмкін.

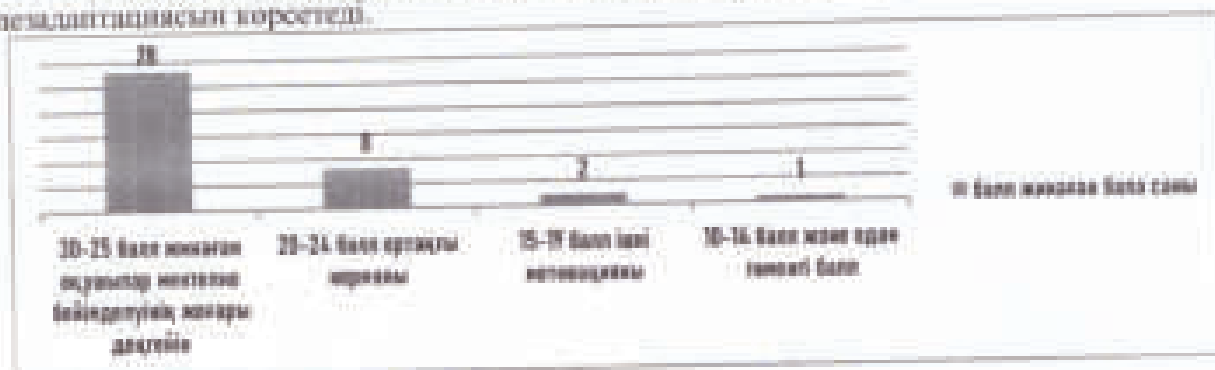
10 сұрақтың жауаптары 0-ден 3 балға дейін бағаланады (теріс жауап - 0 балл, бейтарап -1 балл, оң жауап - 3 балл).

30-25 балл жаңағы оқушылар мектепке бейімделуінің жоғары деңгейін-28

20-24 балл ортаңғы норманы-8

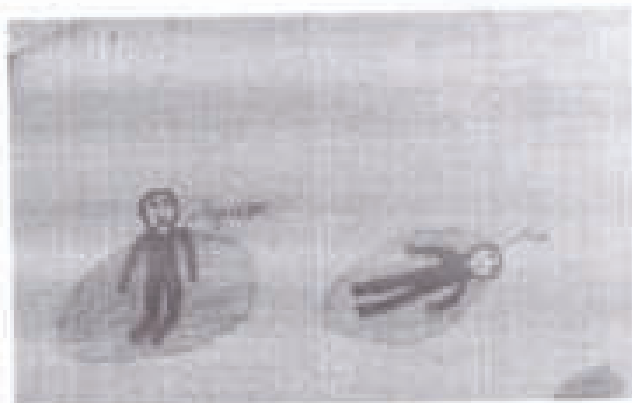
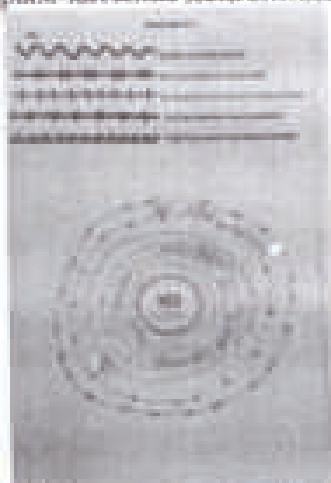
15-19 балл ішкі мотивацияны-2

10-14 балл және одан төменгі балл-1 мектепке деген теріс қарым-қатынасын, яғни мектеп дезадаптациясын көрсетеді.

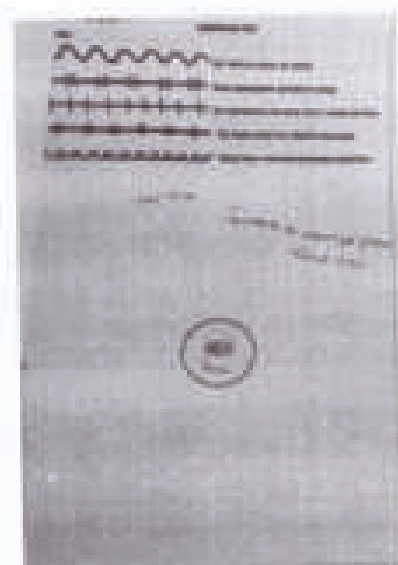
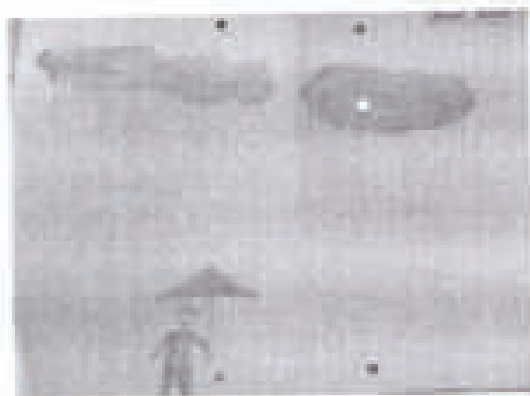

Оқу мотивациясының динамикасын бағалау үшін сауалнамда сұрақтар қайталанып келеді. Оқу мотивация деңгейінің төмендеуі баланың мектеп дезадаптациясының көрсеткіші, ал оның жоғарылауы - оқудағы және дамудағы оң динамикасын білдіреді.

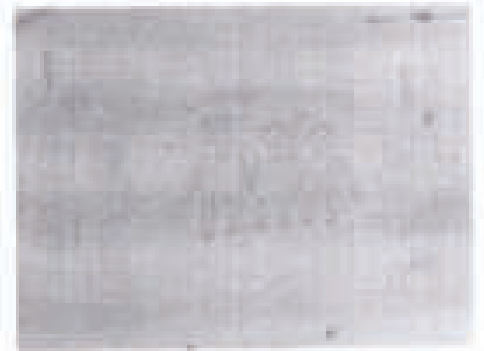
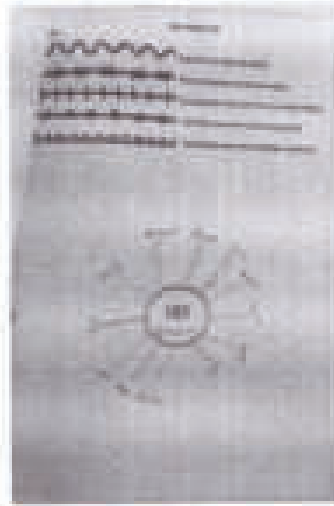
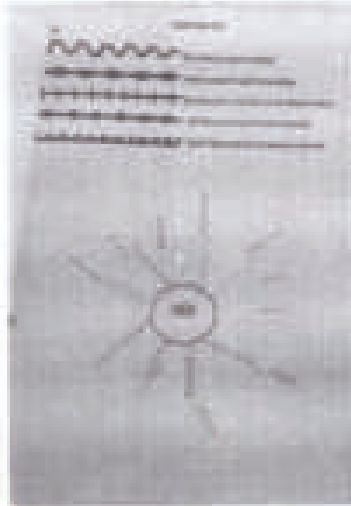
- Қосымша проективті тестер алынды. «Жаңбыр астындағы адам», «Дүниелесті жоқ жануар» әдістемелері.
- Қарым-қатынас деңгейінде қиындықтары бар:

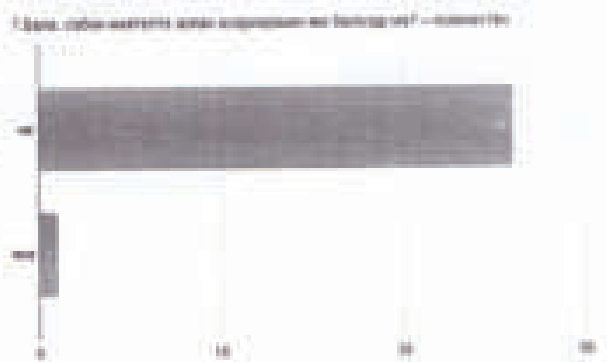
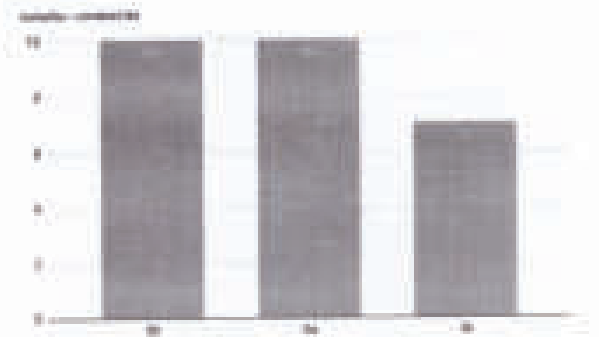
- Бейімделуінде қиындықтары бар бала:

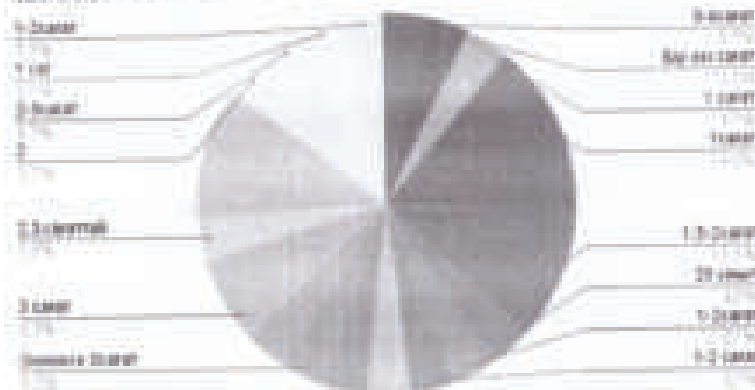
• **Бейімделген бағам:**

- Бесінші сынып оқушыларының ата-аналарының баланың қарым-қатынасын, баланың сабағына қатыналысты, өңді бөлетіндігі сауалнама арқылы анықталды. Қатысқан ата-ана саны-27.

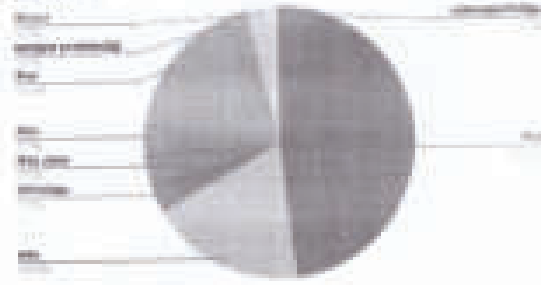
1. Балаңыз оқуының әр тарапының қандайға қызығуымен мұғалімдерді қызықтырады? - көлеміне

2. Балаңыз оқуының әр тарапының қандайға қызығуымен мұғалімдерді қызықтырады? - көлеміне

3. Балаңыз оқуының әр тарапының қандайға қызығуымен мұғалімдерді қызықтырады? - көлеміне

Ата-аналарға ұсыныс:

5-сыныпта бейімделудің нашар болуының себептері:

- пән мұғалімдері тарапынан әр түрлі талаптар, оларды ескеру және орындау қажеттілігі.
- Ақпараттың үлкен ағыны, тиыме емес терминдер, сөздер. Бесінші сынып оқушысына анықтамалықтар мен сөздіктерді қолдануға үйрету керек, сонымен қатар ересектердегі түсініксіз сөздердің мағынасын сұрауға үйрету қажет.
- Бірінші мұғалімнің жоқтығынан жалғыздық сезінеді, ал сынып жетекшісі барлық қажетті көңіл бөле алмайды.
- Бұл жастағы барлық тәжірибелер табиғи және оқушының өсуіне көмектеседі, сондықтан ата-аналар мен мұғалімдер мектеп өмірінің жиі кезеңінде балаларға мұқият және мейірімді болуы керек.

Психологиялық қорытынды:

Жалпы білім алушылар саны-40. Балалардың әліде өздеріне тиыме емес пәндердің, түрлі мұғалімдердің сабақ беруі қиын екендігін, бастауыш мұғалімдерінің әлісімен жүргендігін, бастауыш мұғалімдерін жөн естерінде ұстайды. Жатуда, анырын оқу, тез оқуға лесе алмау, кейбір пәндердің (ағылшын, математика, қазік тілі, тарих, орыс тілі) пәндерінен қиналатындықтарын жеткізді. Бейімделуінде қиындықтары бар бала саны-2 (5%), мектепке деген теріс қарым-қатынасын, яғни мектеп дезадаптациясын көрсетеді-1 (2,5%). Қалған балалар мектепке жақсы бейімделген. Балалардың бейімделуіндегі қиындықтардың алдын алуға ата-аналарға ұсыныстар берілді.

- Ұсыныс: Бесінші сынып оқушыларының бейімделуінің психологиялық мәселелері оқу және оларды табысты жетудің шарттарын қарастыру.
- Бейімделмеген балалармен қосымша жұмыстар жүргізу, балаларға оқу тәрбиесін бағытталығымен педконцепцияны ұйымдастыру.
  - Сыныптан коррекциялық сабақтар жүргізу

Анықтама

1 «а,б,в,г»сынып оқушыларымен «Ер адамның суретін салу» әдістеме жұмыстары жүргізілді.

Зерттеуге: 78 оқушы қатысты

Мақсаты – 1 балалардың мектепте оқуға дайындығын анықтау, жалпы бағдар беретіндігіменде дауақтардың кәсіп қимылының үйлесімділігінде, зейінді бағытты ұстауын және үлкендердің түсіндіргені бойынша баланың өзі әрекеттерін ұйымдастыра алатындығын анықтау.

Орындау ережесі : Сөздер күнделікті көптеген ер адамдарды көріп жүрсіндер. Солардың сырт пішіні еске түсіріңдерші. Енді ер адамның суретін салыңдар. Ер адамның суретін салғанда балалар осы кейіпкерді ойына түсіріп сол қиялым бейнелеу бойынша салады.

Тапсырмалар орындалғаннан соң тапсырмаларды жинап алынып бағаланды. Әр баладан үш тапсырмадан жинаған балдары қосылып, жалпы сұзғасы шығарылады. Нәтижесіне қарай балалардың мектепке даярлығы өте төмен, төмен, орта, жақсы, жоғары деп бағаланды.

Бағалау

1. балл: ердің мүсіні суреттелді (ер адамның киім элементтары), басы бар, денесі, аяқ-қолы, басы денесімен мойны арқылы қосылған, ол денесінен үлкен болмауы тиіс; басы денесінен кіші; басында – шаш, бас киімі болуы мүмкін, құлақтар; бетінде – көздер, мұрып, ауыз; қолдарында бес саусағы бар; аяқтары қайқайған (аяқ басы немесе бөтені); мүсіні синтетикалық әдіспен суреттелген (контур тұтас, аяқ пен қолдары, бекітілмей денеден өсіп тұрған сияқты).

2. балл: суреттеудің синтетикалық әдісімен басқа, барлық талаптарды орындау, әлде егер синтетикалық әдіс болса, бірақ 3 деңгейде салыпбас: мойнан, шаш, саусақтар; беті түгел суреттелсе.

3. балл: мүсінінің басы бар, дене, аяқ қол (қолы мен аяғы екі сызықпен салынса); мыналар болмауы мүмкін: мойнан, құлақтар, шаш, киім, қолдағы саусақтар, аяғындағы аяқ бастары.

4. балл: басы мен денесі бар қарапайым сурет, қолы мен аяғы суреттелмеген, бір сызық түрінде болуы мүмкін.

5. балл: нақты дене бейнелеуінің жоқтығы, аяқ қолы жоқ; қарақуылар.

Нәтижесінде : бұл тапсырманы орындау барысында 44оқушы жоғары деңгейді көрсетсе, 16 оқушы орта деңгейді көрсетті, ал 18 оқушы төмен деңгейде болды. Оқушылар белсенді қатысып отырды. Төмен болған 18 оқушымен көптең жұмыс жүргізуі туралы сынып жетекшісіне айтылды. Түзету-дамыту жұмыстары жүргізілді.

	Дайын	Дайын емес
1-топ «А»	16 оқушы	5-оқушы
2-топ «Б»	19 оқушы	3-оқушы
3-топ «Ә»	12-оқушы	5-оқушы
4-топ «В»	14-оқушы	5-оқушы

Анықтама

1. «А.В.В.» сынып оқушыларымен «Ер адамның суретін салу» әдістемелік жұмыстары жүргізілді.

Зерттеу: 7В оқушы қатысты

Мақсаты – : балалардың мектепте оқуға дайындығын анықтау, жанын бұлдыр беретіндігінде даусыздардың пәнін қиматының ұйысқандығында кейбір бағытта ұстаушы және үлкендердің түсіндірсеңі бойынша баланың өз әрекеттерін ұйымдастыра алатындығын анықтау.

Орындау ережесі : Сендер күнделікті көптеген ер адамдарды көріп жүресіңер. Солардың сырт пішіні өске түсіріңдерші. Енді ер адамның суретін салыңдар. Ер адамның суретін салғанда балалар өсе кейіндері ойымы түсіріп өсе қиманы бейнелеу бойынша салың.

Танымалдар орысқалғанға сөн, ерлерісімі жанын адымын бағытшысы. Ер бағыты ұн-танырмалардан жанған бұлдыры қосылып, жанын сұмасын шығарыпшы. Нәтижесінде қарай балалардың мектепке дайындығы өте төмен, төмен, орта, жақсы, жоғары деп бағытшысы.

Бағыты

1. балл: ердің мүсіні суреттелді (ер адамның қимы әрекеттері), басы бар, денесі, аяқ-қолы, басы денесімен қиманы арқылы таныған, ол денесінен ұнмен болыуы тапс: басы денесінен тіпті бағыты – тіліні, бас қимы болуы мүмкін, құлақтары бетінде – көздер, мұрыны, ауыз; қолдарында бес саусағы бар, аяқтары қимайтын (аяқ басы денесіне бәтәні); мүсіні синтетикалық әдіспен суреттелген (контур тұтып, аяқ пен қолдары, бекітілмей денесінен өсіп тұрған сияқты).

2. балл: суреттеудің синтетикалық әдіспен басқа. Барлық танымалдары орындау, алды ердің синтетикалық әдіс болса, бірақ 3-дәрежелер салыныпты: жанын, тіліні, даусыздар беті тұтып суреттеле.

3. балл: мүсініні басы бар, дене, аяқ қол (қимы мен аяғы еді есептесінен салыныпты) қиманы болыуы мүмкін: жанын, құлақтары, тіліні, қимы, қолдары даусыздар, аяқтарыны аяқ бастары.

4. балл: басы мен денесі бар қаралыным сурет, қимы мен аяғы суреттелмеген. Бір сызық түрінде болуы мүмкін.

5. балл: қимы дене бейнелеу ілін жоқтығы, аяқ қолы жоқ, қиманы.

Нәтижесінде : бұл танымалдары орындау барысында 4-оқушы қиманы деңгейде көрсетсе,

1-оқушы орта деңгейде көрсетті, ал 14 оқушы төмен деңгейде болды. Оқушылар белгіленіп қиманы отырды. Төмен болған 14 оқушымен қиманы жұмыс жүргізуі туралы қиманы нәтижесінде айтылды. Түзету-дайыну жұмыстары жүргізілді.

А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектеп
АНЫҚТАМА

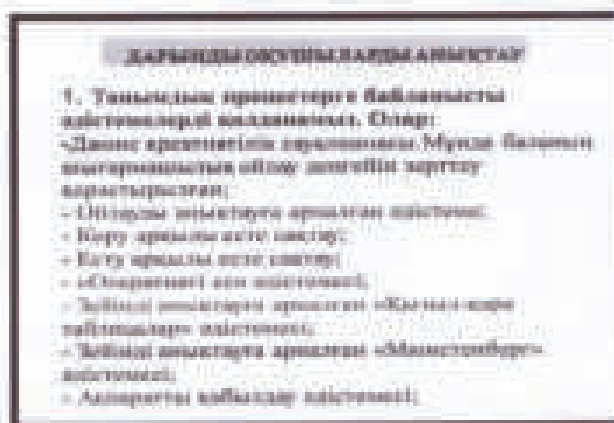
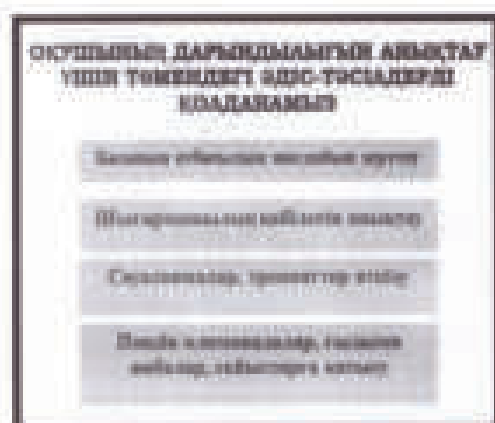
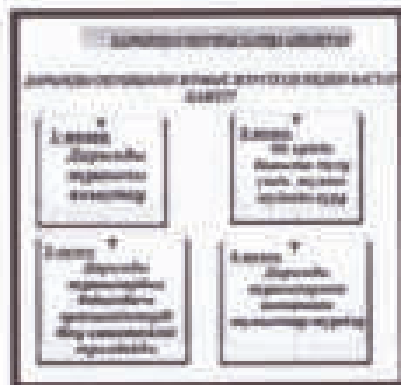
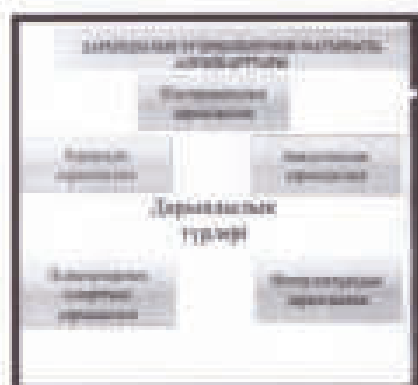
Күні: 20.12.2023

Қатысқаны: ата-аналар

Жұмыс түрі: кеңес, жадынама

Тақырыбы: «Дарынды балаларға психологиялық қолдау көрсету»

Мақсаты: Дарынды балаларға психологиялық қолдау көрсету, анықтаудың жолдарын түсіндіру.

Қорытынды: Ата-аналардың чатына, инстаграм желісіне жадынама салынды. Дарынды балалардың тізімі анықталып, жоспар бекітілді.

Мектеп психологы: Г. Жұмабаева

Хаттама

«А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектеп» коммуналдық мемлекеттік мекемесі.

Қатысушы саны: 11 «а»

Күні : 28.09.23 ж

Лекция атауы : «Емтиханға тиімді дайындалудың жолдары»

Мақсаты: Емтиханға қатысудың тиімді формаларымен таныстыру.

Психологиялық тұрғыда қалай дайындалу керектігін ұғындыру.

Қиын ситуация кезінде өзіңді жоғалтып алмау үшін шамадан тыс мақсат пен міндет қоюдың қажеті жоқ. Барлық нәрсені біртіндеп жасағаны жөн. Айталық:

- Емтиханға алдын-ала, біртіндеп, тыныштықты сақтап дайындала бастаңыз;
- Егер ойды жинақтау қиын болса жеңілін сақтап, сосын қиын материалды үйреніңіз;
- Ішкі қатаюдан, шаршағаннан арылу үшін жағтығуды күнделікті орындаңыз.

Көзің шаршаса не істейсің?

Емтиханға дайындалу кезінде көзге ауырлық түседі. Егер көзің шаршаса, онда алғашың шаршайды. Мұндайда емтихан тапсырмасын орындауға күшіңіз жетпейді. Сондықтан да көзіңнің демалуына жағдай жасау қажет.

- Кезегімен жоғары – төмен (25 секунд), оңға-солға (15 секунд) қаршың.
- Көз қарашығыңызбен аты-жөніңізді жазыңыз;
- Ұзақтығы бір затқа 20 секунд, сосын алдыңыздағы қағазға 20 секунд көзіңізді тігіңіз;
- Сағат тілі бойынша оған кері етіп, көз қарашығыңызбен квадрат, үшбұрыш салыңыз.

Күн тәртібі

Бір күнді үш бөлікке бөліңіз;

- Емтиханға дайындық күніне 8 сағат
- Спортпен айналысуға , таза ауада серуендеуге би алаңына баруға 8 сағат;
- 8 сағаттан кем ұйықтамаңыз және қажет болса түсте демалып алыңыз.

Жалпы оқушыларға қалай тамақтану, сабаққа арналған орын, үлкен материалдар қорын қалай есте сақтау керек, ойды қалай дамыту керек екені жөнінде көптеген кеңестер берілді.

Педагог-психолог: Г.Жұмабаева

АНЫҚТАМА

Күні: 23.11.23

Қатысқаны: 70

Қатысағаны: 7

Жұмыс түрі: кеңес, ұсыным

Сынып: 5-11

Тақырыбы: «Будлинг және кибербудлинг» туралы оқушыларға кеңес беру, ақпараттандыру.

Кезесу барысында жаша терминдерге т.сініктеме берілді. Кибербудлинг (электрондық кешістікте қудалау, онлайн қатығездік) – бұл өзін-өзі қорғай алмайтын құрбанға қарсы бағытталған, электрондық жолмен әрекеттесу жолдарын қолданумен қалғыл немесе бір топ адам жүзеге асырытын ұзақ уақыт бойы жұбелі қудаланудың, қасақана агрессияға толы әрекеттердің бір түрі. Бұл сме-хабарламалар, әлеуметті желілер, абыройды төтетін веб-парақшалар ашу немесе қорлайтын, тіл тигізетін бейнеконтент жариялау арқылы, т.б. жолдармен жасалады.

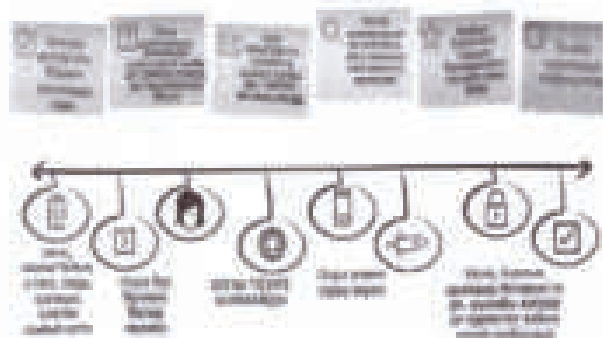
Бүгін күні барлығы, ересектер де, жастар да - Интернет желісін белсенді пайдаланушылар. Интернетте қудалу орын алып жатқанын, әрі өз арымызда орын алып жатқанын жасыру мүмкін емес. Жауап беріп көрейік. Оздеріңнен сұраңдар:

- Мен кибербудлинг құрбанымын ба?

- Қалыңды кеземекден қалай ажыратуға болады? Оқушылар өз ойларын айтты. Интернетте, біреу көңіл көтергіп жатыр ма, әлде жаныңды жаралауға тырысып жатыр ма, деп айту қиын. Кейде олар күлкіге айналдырып, «қалың гой!» немесе «көңіліңе алма» дейді. Бірақ, егер намыстарыңа тиісе және басқалар сендермен бірге емес, сендерге күліп жатқанын сезіңсеңдер, онда қалжың шектен шығып кетті. Егер сол адамнан қалжыңсыуды доғаруын өтіңсеңдер де, доғармаса және қалжыңсыды жаралауын тоқтатпаса, онда бұл будлинг болуы мүмкін.

Қортынды: Балалар, сендер өсетін кезеңіңдер және қаірден бастап-ақ өз мінез-құлықтарыңды қадғалап, басқарып отыруларың тиіс. Кез-келген зорлық-зомбылық түрінің, соннан ішінде, будлинг пен кибербудлинг құрбаны болғын адамдар аліз сөз жүргізілуіне және құқық бұзушыны жауапқа тартуға құқылы. Сендер әрбір әрекеттерің үшін жауаптысыңдар. Ал сендер оқушы болғандықтан, сендер үшін ата-аналарың жауапты, ал аталымың әрекеттер үшін қылмыстық жауапкершілікке тартылуға болады. Еңкеңашан ұмытшыңдар, әр істің салдары болады.

Шын мәнінде.....

Мен кибербудлинг құрбанымын ба?

Қалыңды кеземекден қалай ажыратуға болады?

Педагог психолог Г.Жұмабаева

А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектеп

Анықтама

Күні: 31.02.2024

Түрі: кеңес беру

Қатысқаны: 28

Сынып: 11 сынып

Тақырыбы: «ҰБТ-ға оқушыларды психологиялық тұрғыда дайындау. ҰБТ-ға сеніммен барайық. Емтихан барысында өзінді кәліп ұстау керек?»

Мақсаты: Емтиханға дейін және уақытында өзінді ұстау ережелерімен тұлалектері таныстыру.

Барысы: Оқушыларға бірнеше кеңестер ұсынылды.

Емтиханға дейін және барысындағы іс - әрекетіне ұсқаулар:

1. Емтиханға бір күн қалғанда ештеңе жасамауға тырыс. Егерде бір тақырыпты аяғына дейін оқымаған болсаң, оқуға да тырыспа. Демал, көңіл көтер, ертеңгі емтихан туралы ұмытуға тырыс.

2. Емтихан алдында міндетті түрде ұйқыңды қандыр.

3. Міне, сынып есігінің алдындасып! Сабырды! «Мен сабырлымын! Мен толық сабырлымын!» - деп бірнеше рет қайтала. Алғашқы лекпен жауап беруге тырыс. Мазасызданған сыныптастарыңның қасында көбірек болсаң, қорқынып, сенімсіздік сезімі билеп, стресс күшейе түседі.

4. Өз эмоцияларыңды ретке келтіріп, ойыңды жинақта.

5. Сыныпқа сеніммен кір, бәріде ойлағыдай болады.

6. Жайланып отыр, арқаңды түзе. Өзінді бәрінен биік, ақылды айлакер және бәріде ойлағыдай болады деп ойла. «Мен сабырлымын! Мен толық сабырлымын!» деген сөздерге зейініңді шоғырландыр, сонымен қатар асықпай бірнеше рет қайтала. Ойларыңнан арылуға тырыспа, себебі одан сайын мазасыздықты күшейтеді. Сонында жұмылдырығыңды қатты қыс. Тест тапсырмалары аяңды. «Сәлемдеме хат, Жарайсың!» жаттығуы. мақсаты : жағымды көңіл күй орнату, топ ұйымшылдығын арттыру.

Кездесу соында тыныс алу жаттығулар дұрыс жасау жолдары айтылып, оқушылар тәжірибеде жасап көрді.

Ұсыныс: Пан мұғалімдері, сынып жетекшелер оқушылардың көңіл-күйлеріне, денсаулықтарына мән беру. Қажет кезде қолдау көрсету.

Педагог-психолог Г.Жұмабаева

А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектеп Хаттама

Күні: 21.11.2023

Мектеп оқушыларының, жалпы жасөспірімдер арасында болатын құқық бұзушылықтың алдын алу бойынша 8-11 сынып оқушылары арасында өткен жиыналыс

Қатысқан 8-11 сынып оқушылары.

Қатысқан мұғалімдер: 12

Күн тәртібінде:

1. Жасөспірімдер арасында зорлық – зомбылық пен күш көрсетудің алдын алу мақсатында тәртіпсіздіктер мен құқықбұзушылықтың алдын алу.
2. Қалай зорлық – зомбылыққа душар болмау?

Таңдалды:

Тамабайұлы Дінмұхамед мектеп инспекторы

Қазақстанда салауатты өмір салтына қол жеткізуде, денсаулықты сақтау мен нығайтудағы басты міндеттің бірі – бала құқығын қорғау, зорлық-зомбылыққа қарсы күрес жүргізу. Егер жалпы айтқанда зомбылықты физикалық қасірет көрсету әрекеті деп анықтауы болса, онда тұрмыстық зомбылықта осы әрекеттің бастауы мен айқындау нүктесі анық белгіленеді. Ол – жанұя, яғни зұлымдықшы мен оның жемтігі ең жақын адамдар болады. Олар – жұбайлар мен балалар. Отбасындағы зорлық-зомбылық мәселесі әлемнің әр елінде ертеден орын алған. Зорлық балалардың денелік және психологиялық денсаулықтары және жан-жақты дамулары үшін ауыр маңақат болып табылады.

Әйелдер мен балаларға қатысты зомбылықтың алдын алу және бағытталған профилактикалық сипаттағы шараларды жүргізуде ақпараттық үгіттеушілік жұмыстарды өткізу қажет болып табылады. Зорлық-зомбылық құқықта «Бір адамның екінші бір адамға, оның жеке басына тиіспеушілік құқығын бұзатын тәнн және психикалық ықпал жасауы» делінген. Тән азабын шектірген зорлық – адамның ағзасына тікелей әсер ету, ұрып-соғу, денесіне зақым келтіру, тағы басқа. Тән азабын шектірген зорлықтың салдарынан жәбірленушінің денсаулығына зиян келтірілуі мүмкін. Нашкорлық, темекіге, ішімдікке үйірлік бұзықтық жолға түсіп зорлық-зомбылық жасауға мүмкіндік туғызады, еңбек етуге, қоғамға, денсаулыққа, ұрпаққа, отбасына зиянын тигізеді. Салауатты өмір сүрудің бір негізгі күрделі мәселесі – жаман қалықтардан, яғни зорлық- зомбылықтан аулақ болу. Ішімдікке үйір адам есінен айырылып, қасындағы адамдарға зиянын тигізеді, отбасына ойран салады,отбасы мүшелеріне оғаш қалықтар көрсетіп мазасын алады. Бұл баланың психологиясына кері әсерін тигізеді. Бала өтіне керекті рухани дүниенің барлығын қоршаған ортадан алады. Отбасындағы тұрмыстық қатынастар саласындағы құқық бұзушылықтың алдын алуға бағытталған заңды нормалар жетілдіріледі. Біздің мектебімізде оқушылар арасында бір-біріне алімжеттік көрсету, зорлық-зомбылық көрсету бар ма? Оқушылар арасындағы жаппай төбелес сабақ уақытында емес, сабақтан тыс уақыттарда орын алып жататындығы белгілі. Зорлық деген сөздің астырында ұрлау, балалар өлімі,

дәстүрлі тәжірибеге байланысты жаракат алу, сондай – ақ жыныстық, психикалық және тұлғалық балаларға қатысты тәртіп шаралары сияқты тұлғалық жазалуды қосқанда қиянат жасау түсінігі жатыр.

Конвенцияда балаларға қатысты зорлықтың қандай да түрі болсын, қай жерде болсын ешқандай ақтала алмайды делінген. Зорлық көрген балалар көбінесе тамақтанбайды да түрлі ауруларға ұшырайды, мектепте нашар оқиды, өзін – өзі бағалауы төмен болады. Конвенцияға сәйкес балаларға қатысты зорлық көрсету адам құқықтарының бұзылғандығын білдіреді...

Тыңдалды : Г.Атабаева – ДТЖО

Көшеде түнгі беймезгіл уақытта қалмауға тырысу, көшеде танымайтын адамдармен әңгімелеспей және онымен қараңғы жерлерге, адамдар жоқ орындарға және т.б. жерлерге бармау. Егер Сізге тұрмыстық зорлық – зомбылық қауіп төндірсе, үйден кетіп қалуға тырысу, ертерек қашып кетуге сөмкеңді дайындау, тиісті құжаттарымен бірге, көрші – көлемдерімен сөйлесу, айқай – шу шығарылғанда келу және полицияға хабарлау. Қылмыстың бір түрі – балаға зорлық көрсету. Озбырлық, зорлық-зомбылық көрсету, жаман қарау, ауыр физикалық және психологиялық зақым көрсету деректері күн сайын газет беттерінде жиі кездесіп тұрады. Қауіп-қатер азайту, балаларды зейінділікке, сақтыққа, қауіпті жағдайлардың алдын алуға үйрету керек, ондай жағдайларды олар дала немесе үйде де кездестіруі мүмкін. Барлық қылмыстардың ішінде ең ауыры зорлау болып табылады. Көп жағдайда милицияға ол туралы хабарлай алмайды, себебі білместік немесе қорқыныш сезім, үрей билейді. Сондықтан балаға мынаны түсіндірген жөн:

- Үйде жалғыз болғанда, бөтен адамдарды үйге кіргізбеу керек;
- Бөтен біреудің машинасына отырмау, қыдырып жүргенде бөтен адамдардан тәтті, сыйлықтар алмау керектігін үйрету қажет;
- Көшенің қараңғы жерлерінен, көпшілік жүрмейтін саябақтар мен стадиондардан аулақ жүруге үйрету.

Ал ата-аналарға осыған жауап:

- Балаға сеніңіз, сонда ол сізге барлық шындығын айтуды үйренеді;
- Дұрыс тәрбие балаға болашаққа деген сеніммен қарауға және қауіп-қатерді тез білуге үйретеді;
- Тәрбиеші мен репетиторды жалдағанда өте мұқият болған жөн, себебі сіз баланыңды басқа адамның тәрбиесіне бергелі отырсыз;
- Егер сіз балаға қатыгездікпен қарау жағдайлары естігін болсаңыз немесе көрген болсаңыз бірден тиісті органдарға хабарлаңыз.

Шешім етеді :

1. Жасөспірімдер арасында зорлық – зомбылық пен күш көрсетудің алдын алу мақсатында тәртіпсіздіктер мен құқықбұзушылықтың алдын алу шаралары күшейтілсін.
2. Зорлық – зомбылыққа душар болған жағдайда «Сенім телефоны», «Сенім жәшігі», «111» ақпараттық қызметінің қызметін пайдалану
3. Бөгде адамдармен қарым – қатынас жасауды басты назарда ұстау.

А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектеп

Анықтама

Күні: 26.09.2023

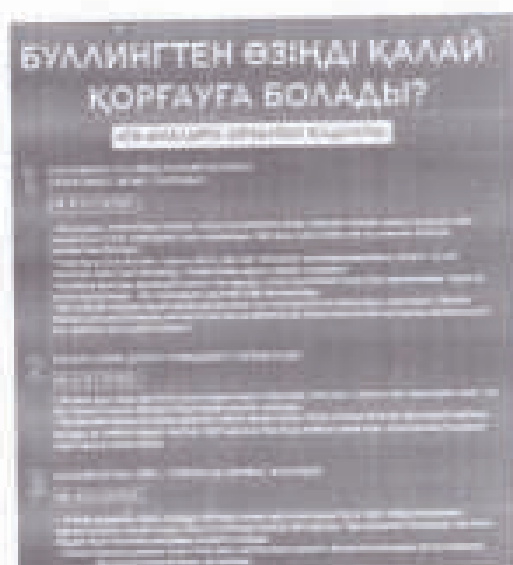
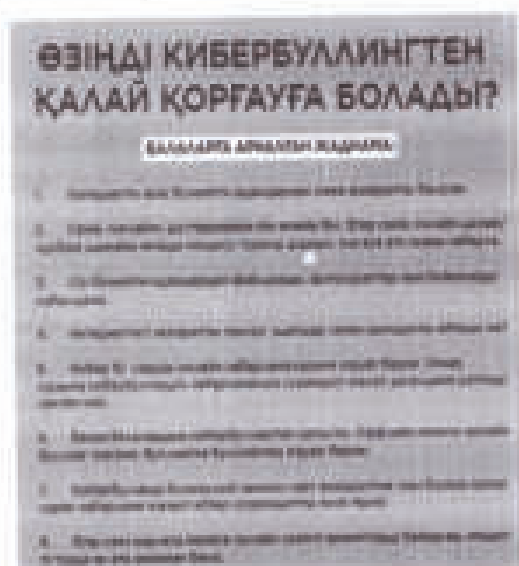
Түрі: диагностика

Қатысқаны: ата-аналар, 1-11 сынып оқушылары

Тақырыбы: «Зорлық-зомбылықсыз балалық шақ»

Мақсаты: Зорлық-зомбылықтың алдын алу, ата-аналар мен оқушылардың сауаттың арттыру.

Барысы: 1-11 сынып оқушыларына «Зорлық-зомбылықсыз балалық шақ» тақырыбында дәріс оқылды.

Қорытынды: Ата-аналар жиналысында, үзіліс уақытында жадынама таратылды.

Педагог-психолог Г.Жұмабаева

Анықтама

Күні: 12.10.2023

Түрі: тренинг

Қатысқаны: 25

Сынып: 9,11

Тақырыбы: «Мамандық менің болашағымның таңдауы»

Мақсаты: Жеке тұлғаның қан қалау мамандықтарға деген ынта-иқаластарын анықтау, кәсіптік бағдар беру, кәсіптік білім берудің құрылымымен таныстыру.

Кездесу барысында екі сынып оқушыларына да мамандық тақырыбымен таныстырылды. Мамандықты таурып таңдау өмірдегі ең маңызды екендігі айтылды. «Өз ісінің иерет маманы атану арқамың да қолыңнан келері сөзсіз. Ол үшін ең алдымен мамандығыңа деген махаббат керек. Мамандыққа деген махаббат пен карьерист болу. Махаббатпен істелген жұмыс қана нәтиже бермек.»

Мамандық таңдаудағы ең негізгі формула туралы айтылды.

«Сізге қай мамандық лайық?» тақырыбында оқушылардан тест алынды. Таңдаған фигуралардың астында өздеріне сәйкес келетін мамандықты оқушылар біле алды.

«Мамандық туралы диалог – ма, бірақ...» жаттығуы арқылы әр оқушы өздері таңдаған мамандықтар туралы дәлті және еңишальмақты өздерін лайық көретіндерін сипаттап айтып берді. Сыртқыны барлық оқушылар белсенді қатысты.

«Мамандықты ең таңдауыңа қанына сөйкесе таңдау» экранда балаларға нұсқаулық берілді, оқушылар өздерінің туған ай, күн, жылдарына байланысты есеітпен қажетті шыққан ранаға қай мамандық сөйкесе, келетінін білді.

Қорытынды: Тренинг тауыдылары өте жағды. Сабақ соңында өздерінің пікірлерін, алғыстарын айтып, өздері туралы көп ақпарат ала алғандарына қуанышты екендіктері айтылды.

Педагог-психолог Г.Жұмабева

Жасөспірімдерге кәсіптік бағыл бағлар беру

Мамандық менің болашағымның тандауы

Күн тәртібінде:

1. **Мамандық туралы түсінік беру**
2. **Мамандық тандауға кеңес беру**
3. **«Сізге қай мамандық лайық?» ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТЕСТ**

**Мақсаты: Оқушылардың
өмірі туралы, мамандықтар
туралы көзқарастарын
дамыту, мамандық таңдауға
дұрыс бағдар беру.**

Мамандық деген не?

Мамандық – қызметкердің кәсіп шегіндегі қызметінің нақты саласы. Ол лауазымнан өзгеше түрде белгілі бір білімді және арнаулы түрде оқып-үйрену немесе жұмыс тәжірибесін жинақтау барысында алған еңбек машықтарын талап ететін еңбек қызметінің тегін сипаттайды. Лауазымдық міндеттердің шеңберін айқындайды. Мамандық қызметкер еңбегінің бүкіл шеңберін қамтығанда ол кәсіп ұғымына сай келеді.

Мамандық - адамнан арнаулы білім, еңбек дағдылары мен іскерлікті талап ететін еңбек іс-әрекетінің түрі.

Мамандықты қалай таңдау керек?

1. Бейімделгішілі ескерініз

Бастапқыда өз қызығушылығыңызға назар аударыңыз. Немен айналысқыңыз келеді? Қандай пәндер ұнайды? Бас уақытыңызда немен айналысқанды жақсы көресіз? Адамдармен, әсіресе, босқа кісілермен оңай тіл табыса аласыз ба? Көптеген нәрсе сіздің бейімділігіңізге байланысты.

2. Дұрыс шешім қабылдауға тырысыңыз

Бұл таңдауды өз бетіңізше жасау керектігін синалы түрде ұғыныңыз. Ата-аналардың, достарыңыздың мақалынан шыға алмай қашмаңыз. Олар не айтса да, бұл – тек сіздің тағдырыңыз.

3. Мамандық таңдауда өзіңіздің физикалық ерекшеліктеріңізді, кемшіліктеріңізді ескерініз.

Денелулық жағдайларына байланысты тығым салынған мамандықтар болуы мүмкін. Мұндай мамандықтар қол емес, оларға негізінде қандай да бір физиологиялық жүйеге ұзақ ауыртпалықты талап ететін мамандықтар жатады. Компьютер мамандары көздеріне, ал ұшқыштар – жүректеріне ауыртпалық түсіреді.

4. Мамандық таңдағанда оның болмағаны да ескергеніңіз жөн.

Себебі, технология тез дамып келе жатыр, соның салдарынан бүгін керек мамандық ертең қажетсіз болып та қалуы мүмкін. Сол себепті болшығы бір саланы таңдауға кенес беремін.

5. Мамандардың көмегіне жүріңіз

Егер сізде күмән туылса, мамандардың көмегін пайдаланыңыз. Бұл ретте не мектеп психологымен, психологиялық кеңсе маманымен ақылдасуға болады.

Хаттама

Катысқан сынып: 4-сынып

Тренинг сабақ бергеси:

Сабақ тақырыбы: «Мейірімді жануар»

Мақсаты:

Катысушылардың позитивтігін арттыруды, күйбе жүзбесін жетілдіру, бір-біріне деген құрметтік, серіктестік, адамгершілік қатынасын қалыптастыру.

Қажетті құрал-жабдықтар: Жүзбасқынның, қарыш, тартым, жіп, айна, желік.

Психологтың кіріспе сөзі.

Бүгінгі тренингке қанша адамдысыз? Бұл психологтың мақсат тренингі сіздердің бір жылғы оқу жылы бойы жасаған ішкі-күйбе жүзу жеріңізге арналған. Тренингте оқу жылы қалай болды, қандай сәттілік түседі деген ойыңар арқылы біз білеміз. Біз бүгін балалардың ерекшеліктері жөнінде, бесінші сыныптың қызығарлығы жөнінде талқыластық.

Шынықтырып келетін, жаңа ұжымдық мақсат ішкі-күйбе қалыптастыруға тырыстық. Ол үшін біз ішкіге сәтті немесе үлгі ұсындық, жаңа ойларды таныттық, бірігіп ойластық болды. Оқу жылының сәтті өтуі, оны біздің қызық күйбе жүзу мақсатымызға байланысты.

Серіктестік ойыны «Сүрек-жауын».

Жүзбасқын дегеніміз кез-келген қатысушыға қатысты ойларды сүйеміз, жүзбасқын бөткеннен кейін дегеніміз қандай жүзбасқынға қарамасты.

Мақсаты: Бүгінгі ішкі күйбе қандай? Күйбе-күйбе қандай ашық.

Шайдай ашық тағы не болды?

Қатысушы: Күй.

Күй тағы қандай болды? Сәтті.

Серіктестік ойыны «Бүгін менің талға көрсеттім...»

Қатысушылардың оқу жылында түрлі көрсеткіше қарама бейнесін көрсетіп, сол ашық ойлау ұжымды. Бір-бір қатысушыны «Бүгін менің бұл талға көрсеттім көрсеттім...».

1. Жаттығу «Жағалықтан шығу»

Мақсаты: логикалық ойлау арқылы кез-келген жағалықтан шығу.

Нұсқау: Бұл ойынға өз еркімен маған Талға керек. Қатысушыны бақылаушылар болды.

Ойынның мәні: үш-дес бір жерге алдыру туралы көрсету керек. Бірақ алдырып бірі-біріне, бірі-біріне, енді бірі-біріне қарама. Қатысушы бірінші үш-дес сәтті болды. Ол өзінің ашықтарына қызық қызық бару керектігін түсіндіру керек.

Талдау:

Жағдидің шығу себебі болды ма?

Сен осы кездесуді қалай түсінілдір едің?

2.Жағдидің «бір күннің қорытындысы»

Нұсқау: Жағдидің отырыңыз. Біт кейір бір-біріңізге жұмыс бөлімшесіңізге береміз, өзіңіздің өткен тренингтен алынған әсеріңді айтып отырып, бір-біріңізге тілек тілейсіз. Бір кісі сөйлеп отырғанда, басқаларың мұны тыңдау, оны білмей, әріптестеріңді құрметтеуді сұрайсың.

Талдау:

Өткен тренинг сізге не өзгеріс алып келді?

Бүгінгі жағдидің қандай әсер алатыны?

Өткенге қандай жаңалық алатыны?

Қалғандықтарды осымен бірге негіз алып кетесіз?

Қорытынды

Оқушылар өз ойларын еркін айтып алды, әріптесінде кейбір оқушылар ұялып, неғіз оның жетілігіне білмейді, өз ойларын жеткізуге қиындайды. Бүгінгі тренингке балалардың қатысушыларының өз көңілдері.

Тренингті жүргізген педагог-психолог М.Жаппалова

Хаттама

Танырыбы: «Өрістестік қарым-қатынас тренингі».

Өткізілу мекені: Педагогикалық тренинг.

Жұмыс мақсаты: Педагогикалық жандықтардан шығу жолдарын анықтау және балалармен жұмыс жасау барысында зияндықтан тұрақтылықты сақтау.

Қатысушылар: мектеп мұғалімдері

Дайындалған: психолог – психолог Г.Жұмабаева

Кіріспе. Мұғалімдерге арналған психологиялық тренингте педагогикалық мақсатты көрсететін әр түрлі жағдаяттарды шығу жолдары қарастырылды. Тренингте қатысқан жас мамандардың жұмыс бағында өмірі-сүйісімі қалыпты болды. Жұмыс барысында тренингте деген қатысушылардың танытын, белсенді қатысқан, өмірі-сүйісімі көтерілді.

Тренинг барысы. Мұғалімдерге психологиялық тренинг мақсатымен, танырыбымен, ережелерімен таныстырылды.

Қатысушылардың жұмысқа деген қызығушылығын арттыру және өмірі-сүйісімі өсіру мақсатында «Көрініс» жаттығуы орындалды. Үстелдер белсенділіктерінің тиімді, келесі жаттығуды орындауға арнады.

Екінші жаттығу «Өзіңді тінделу». Жас мамандар өздері туралы көп айта берісімі қатысушылары және өзінің ішкі әлемінің шығуына қатысушылардың бағытына. Жаттығуды бастағанда бір-біріне сөйлеп тұрды. Қатысушылардың барлығы өздерінің бағытына мықты мынақ несі бағытталып отырғандықтары айтып.

Келесі жаттығуды «Айна» деген сөйлеп тұрды берді. Үсті белсенді, біріне біріне және тұрақтылығын, осыдан ұрпақ деген түсініктер берілді.

«Бірің көрсет» жаттығуымен жас мамандар негізгі және тиімді бағыты бір-біріне мұқият болып, өздерінің роліндегі қатысушыларымен негізгі бағытына, мынақпен келесіні қатысушылар керек. Мұғалімдер танырыбын орындау барысында қызықты, біріне біріне қатысушылардың роліндегі біріне біріне. Жаттығу сәтті де, мұқият оқушыға негізгі біріне және келесі бағыты деген өзінің қатысушы бағыты және өзі бағыты артық түрі және оқушылардың сенімділігін арттыру керектігі; онымен келесі оқушыға оқушыға біріне және келесі мұқият бағыты деген деген танырыбын біріне керектігі туралы біріне берілді.

«Түрлі түрлі шарлар» жаттығуында оқушылар біріне біріне қатысушылардың мақсаты, көмек сұрағындай болды. Қатысушы сөйлеп және келесі керектігі.

Келесі «Айна» жаттығуында жұмысқа бағыты, бір-біріне не-қатысушылар қатысушы. Мұғалімдер белсенді қатысқан, өмірі-сүйісімі көтерілді.

Сыныптың танырыбы туралы өзі жағында астам өмірі-сүйісімі біріне бір мұғалімдер өзі танырыбымен біріне.

Қорытынды. Психологиялық тренинг барысында қатысқан мамандар қазіргідей. Педагогикалық жағдаяттардың шығу жолдары қарастырылды және жас мамандардың өмірі-сүйісімі көтерілді.

Үсыныс. Өрбір мамандық, өзінің психологиялық және әлеуметтік, өзінің ішкі тұрақтылығына өмірі-сүйісімі, тренингте қарастырылған педагогикалық жағдаяттардың шығу жолдарын оқушы.

Ашықтама

10-сынып оқушыларынан «Айзек» тесті алынды.

Бұл тест орта сынып оқушыларынан бастап ересек адамдарға дейін қолдануға болады.

Мақсаты – баланың темпераментін және эмоционалдыс тұрақтылығын (нейротизмнің көрінісін) шикілеу.

Орындалу ережесі : сізге 57 сұрағы бар бланкі мен жауап парақ берілген.

Сұрақтардың әрқайсысына «иә» немесе «жоқ» деген жауап беріп осы параққа жазғызыл. Әр адамның өз оғы өзіне тұрғы.

Зерттеуге : 13 оқушы қатысты

Нәтижелеріне:

Қобалжу шкаласы - 1 оқушы

Фрустрация шкаласы - 5 оқушы

Агрессия шкаласы - 5 оқушы

Резиденттік шкаласы - 2 оқу

Анықтама

II - сынып оқушыларынан оқушылардың мектепте мағымдалуын анықтау «Филитес» тестін жүргізіледі.

Мақсаты: оқушылардың мектептегі байланысты мағымдалуының сипатын зерттеу.

Зерттеуге : 0 оқушы қатысты

Орындалады: ересексі : зерттеуге 18 сұрақ жазылған типсырма тәрсі таратылып беріледі. Әр сұрақты мүжәт «иә», «ән» анықтығына сай жауап беру керек. Қойылған сұрақтарға дұрыс немесе жоқ. Әр адамның жауабы өзінің көзқарасын білдіреді және тек ол өзіне ғана дұрыс болуы керек. Жауаптары «иә» немесе «жоқ» деп берілеті немесе сұрақтарға мәжәлмені келісетін болса (+), келіспейтін болса минус (-) белгісін қойып орындауына болатындығы түсінідіріледі.

Содан соң уақыт белгіленіп, балдар типсырманы орындайды.

Нәтижесінде :

Мектепшілік жағдайы мағымдалуы - 7 оқушы

Әлеуметтік стресс жағдайында болуы - 1 оқушы

Табиғаты бөлу қиындығы фрустрациясы - 4 оқушы

Баладан өзі-өзі байқауы - 2 оқушы

Мұғаліммен қарым-қатынас жасауға

қорқатын мәселе байланысты проблемасы бар - 0 оқушы

Анықтама

7 - сынып оқушыларына «Ағаш» әдістемесі жүргізілді.

Мақсаты: Тест адамның болмысын,оның эмоционалдық жай-күйін қоғамдағы орнын анықтауға пәлестеседі.

Орындау тәртібі: Ағаштағы адамдардың көңіл-күйі әртүрлі және әрқайсысының өзіне ғана тән орны бар.Ең алдымен өзіңізге кайсысы көбірек ұқсайтынын анықтаңыз. Артынша ұқсастығыз келетін адамды таңдаңыз.

Бұл әдістемені жүргізенінде оқушылар өздерінің қаншалықты эмоционал жай –күйін және өз орындарын көрсетті.Барлығы жақсы көңіл-күйде тек бір ғана оқушы өзінің үнемі қашаланып уайымдап жүретінін көрсеткен.Сол төмен көрсеткен оқушымен жұмыс жүргізіліп анықталды.

Нәтижесінде ол оқушының үнемі қашалынып уайымдап жүретіні әлеуметтік жағдайының үлкен әсер ететінін айтып қатарларының және сыныптықтарының ұланышының олармен бірге жұдаем жүре алмайтынын айты.Ол оқушымен алдағы уақытта да жұмыс жүргізуді қажет етеді.

Анықтама

10 «А» сынып оқушыларын «Менің сыныбым» әдістемесі жүргізеді.

Мақсаты: Сыныптағы оқушылардың қарым-қатынасын эмоционалдық жай-күйін қозғалдағы орнын анықтауға көмектеседі.

Орындау тәртібі: суреттегі оқушылардың ішінен өзіңді тауып алып белгілеп, жанына өзіңнің аты-жөніңді жаз. Оңдаі белгілеп болған ең суреттен өзіңнің досыңды тап та жанына аты-жөнің жаз.

Бұл әдістемені жүргізеіндіде сынып ұжымының белсенділігін және оқушылар өздерінің қанышалықты бір-бірімен қарым-қатынасты жақсы екендігін көрсетті.

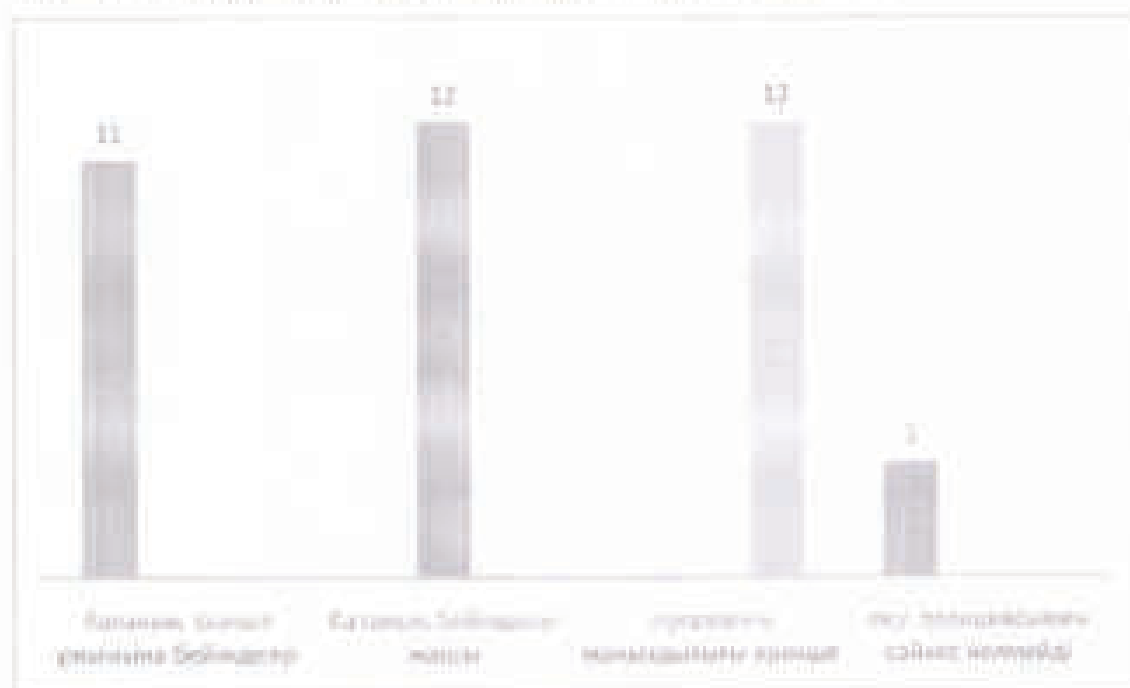
Талдау нәтижесі:

1. Мұғалімнен алыста позициясында тұрған болса баланың сынып ұжымына бейімделуінде қиындықтардың бар екенін көрсетеді.

2. Өзіге балалармен өзің теңестіру жүзі болып тұруы, ойыншылармен бірге-баланың бейімделуі жеңілдегеніде.

3. Мұғаліммен бірге: бала үшін мұғалімнің маңыздылығы ерекше екендігі.

4. ойын позициясына оқу позициясымен сәйкес келмейді.

Анықтама

10 «А» сынып оқушыларына «НСВ-10» тесті жүргізіледі.

Мақсаты: Бұл процесінің әдістемесі зерттелуінің қоршаған ортаға қолдарымен және жемі бос ұстамымен анықтауға мүмкіндік береді.

Зерттелуінің нәтижелері айқындалуы керек.

Өңдеу барысында жасөспірімнің қоршаған ортаға қабылдау ерекшелігіне, оларды өмірін сықтауға немесе сықтануға, деген ұғымдысы барына, немесе жолына назар аударуы керек.

Зерттеу: 14 оқушы қатысты.

Нәтижесінде НСВ әдістемесінің қоршаған ортамен анықтау мақсатында. Бұл сыныптарда ешқандай аутодиагностикалық міндет-құлықтары байқалған жоқ.

А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектебінің
психологиялық қызметі

ХАТТАМА №

10 қыран 2023 жыл.

Қатысқаны: 53

Қатыспағаны: 0

Тақырыбы: «Көтеріңкі көңіл күй» психологиялық тренинг
Қатысқандар: 1 а және 1 б сынып оқушылары, жетекшілері.

Оқушылардың психо-эмоционалдық көңіл-күйін, отбасы мүшелерімен қарым-қатынасын, жебінің шоғырдандыратын, үзіліс уақыты мен сабақ барысындағы белсенділігін диагностикалау.

Бейімделудің деңгейілері.

Қолайлы- адекватты жағдайда жоғары адаптациялық көрсеткіштер;

Жоғары-бейімделушілік көрсеткіштер психикалық және моральдық қысымшылықтың әсерінің тым жоғары;

Төмен- өз-өзіне деген талаптың төмендігімен сипатталады.

Мектеп психологтары оқушылармен «Көтеріңкі көңіл күй» тақырыбында тренинг жүргізді. Тренинг барысында оқушылар өз ойларын ортаға салып, жүргізінен жаттығуларда өз ойларын еркін жеткізді. Мейірімділіктерін, жылы сөздерін айтып көңіл-күйлері көтеріліп қалды. Оқушылардың үзіліс уақыты мен сабақ барысындағы белсенділігін арттыру мақсатында «Атом және молекула», «Мен... ұнатамын», «Тыныштықты тыңдау», «Көңіл-күй өлшегіші» тақырыбында тренингтер жүргізілді.

Үсыныс:

1. Балаға мадақтау маңызды: сөзбен, көзқараспен, іс-әрекетпен.
2. Оқушылардың ата-анасымен жиі байланыс орнату.

Мектеп психологтары: М.Жамалова

«А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектеп» қоғамдық мемлекеттік мекемесі

«Зорлық-зомбылықсыз балалық шп» тақырыбында ата-аналармен жүргізілетін психологиялық жұмыстың

Хаттамасы

08.11.2023

Қатысқандар

ДТЖКО: Г.Атыбаева

Әлеуметтік педагог: Ә.Прімбетова

Мектеп педагог-психологтар: Г.Жұмабаева, М.Жамалова

Ата-аналар, сынып жетекшілер

Күн тәртібі:

1. Бағдарлама тақырыбы: «Жауапқа және ынталандыру бойынша ата-аналардың педагогикалық мәдениеті» әлеуметтік педагог: Ә.Прімбетова
2. Психологиялық тренинг - тақырыбы «Ата-анамен бала арасындағы мейірім-махаббат»
3. Отбасындағы зорлық-зомбылыққа жол бермейін» - сынып жетекшілер

«Тәрбие тап бесіктен басталады» десек, отбасындағы ұрпақ тәрбиесі еш уақытта қоғамды бей-жай қалдырған емес. Тұрмыстық зомбылықта көбіне зардап шегетін әйелдер мен жас балалар. Зан тұрғысынан да бірқатар өзгерістер енгізілген. Мәселен, әйелге қол жұмсағындағын растайтын құжаттар болса, әкімшілік жағына тартумен қатар, 15 күндік абақтыға жабу да қаралған. 10-15 тәулік қанауда отырып шыққан адам үйіне оралады. Ашыған отауымы әйелге қол көтеруін бұдан кейін есселей түсуі де мүмкін. "Әйелдерді қорғау" орталығына қолдау ізден келген әйелдердің де саны көбейе түскен. Балалар да үйінде, мектепте және басқа да қоғамдық мекемелерде күнделікті қатыгездікпен және зорлық-зомбылықпен ұшырасып отырады. Алайда осы кезге дейін қоғам бұл проблемаға зейін қойып көрген жоқ. Бала үшін ата-анасының үйі арқашан ең қауіпсіз жер бола бермейтінін айтып отырған фактілер жиі кездеседі. Балаларға, әсіресе кішкентай балаларға зорлық-зомбылықтың үй, отбасы ішінде көрсетілуі көпте түсе қоймағандықтан, көп жағдайда мойындалмайды. Бұл отбасының басқа мүшелері сияқты қорғалу құқығы бар жандықтарға, ата-анасының меншігі ретінде қалыптасудың салдары. Дәрежесіз, билік күші көрсету, балалардың бағдарын өзгерту, зорлық-зомбылықтың дамуын тудырады және қылмысты тудырады. Ол өз-өзіне қол жұмсауға келеді немесе бала тығдырын бұзады.

Ата-аналарға кеңес!

1. Ол баланың құрметте, баланың ерсінен тыс бірнәрсесі жасауға мәжбүрленме және басқаларға да жол берме!
2. Егер сіз көршінің баласы зорлық-зомбылықта және ата-аналарының тарапынан соққыға ұшырағанын білсеңіз, онда ол туралы полицияға дереу хабарлаңыз.
3. Егер баланың сіздің күйеуіңіздің оған теріс пиғылы жөнінде айтса, оның сөзіне құлақ салыңыз, күйеуіңізбен сөйлесіңіз, баланы онымен бірге жалғыз қалдырмаңыз, ал егер олардың арасындағы қарым-қатынастар өте тереңге кетсе, ол адамнан алырылысыңыз, баланың бақытынан қымбат нәрсе жоқ.
4. Жыныстық өмірге қатысты баланыңды қыстықтырып барлық сұрақтар бойынша, сондай -ақ сырттан жөнін де онымен жөсі сөйлесіңіз, түсіндіруі қажет.
5. Қыта қарым-қарсы жыныстықтармен өзін қалай ұстау жөнінде анасы түсіндіруі қажет.

6. Егер сіз балаңыздың мінез-құлқынан оған қатық байқасаңыз, оны мағалым жүрген мәселе жөнінде сөйлесіңіз. Ал ер баламен анасының қатысуынсыз әжесі сөйлескені дұрыс.

3.Құбыр жаттығуы

Қажетті құралдар: А4 қағаты (қатысушылар санына сәйкес)

Ережесі: Қатысушыларға бір А4 қағаты беріледі. Қағатты екі бүтент қолдарымен астау кейпіне енгізеді. Барлық қатысушылар қолдарындағы астауша тәріздер кілтпен қағатты бір-біріне қосып беті ашық құбыр жасайды. Дайын болған кезде нұсқаушы кішікентай дөңгі жібереді. Қағатты үзіп алмай дөңгі өткізін шығулары керек. Дөң түсіп кеткен жағдай ойын қайта басталады.

Талдау: ойын жаттығуы аяқталғаннан кейін қатысушылар алған әсерлерімен бөлісіп, он ойларын ортаға салды.

«Құбыр» тренингісінің мақсаты: ата-аналарға ауылдәрірілікпен біріге отырып жұмыс жасап, балаларды тұрақ қауіп-қатерден сақтауға болатын түсінідіру.

«Маған асыл бес құндылық» тренингі

Мақсаты: ата-аналарға өздерінің жақын адамдарын бағалауға, қолында бар дүниелердің қадіріне жетуді үйрету.

Уақыты: 5 минут

Нұсқау: ата-аналарға бір парақ ақ қағат алып, сол қағаттарды бес бөлікке бөлуін сұраймыз. Бөлінген қағаттарға олар өздеріне қымбат адамдарды, заттарды, дүниелерді рет-ретімен жазып шығады. Бұл құндылықтар олардың өмірінде маңызды рөл атқаруы тиіс. Жазылған қағаттар олардың қажеттіліктеріне, маңыздылығына байланысты рет-ретімен қойылған болуы тиіс. Бірінші оқушылардан сол құндылықтардың арасынан өзіне онша қажет емес деген біреуін алып, жыртып жерге тастауын сұраймыз, және елестетеміз бұл зат болмағанда қалай өмір сүрер еді. Ол дүние болмағанда жағдайы не болатынын, өздерін жұмып елестетеді. Қалған қағаттарда дәл осылай рет-ретімен жерге тастап отырылады. Әр жанырып тасталған қағаттан соң олардың реакциясы бақыланып отырылады. Тренинг аяқталған соң олардың алған әсерін сұраймыз. Қолында бар дүниенің қадіріне жетуді тағы да бір ескертеміз.

Педагог-психологтар: Г.Жұмбаева

 М.Жамалова

«А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектеп» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

«Отбасында зорлық-зомбылыққа қарсымын» тақырыбында жүргізілген психологиялық жұмыстың

Хаттамасы

Қатысушылар

09.11.2023ж

Әлеуметтік педагог: Ә.Прімбетова

Педагог-психолог: Г.Жұмабаева

8 – сынып ата - аналары

Тақырыбы: «Отбасында зорлық-зомбылыққа қарсымын!»

Мақсаты: Бала тәрбиесінде ата-ананың алатын орнынан ерекше екенін түсіндіру; ата-ана бойына өздерін тәрбиеші мұғалім ретінде қарауда қызығушылықтарын дамыту; баламен дұрыс тіл табысуда, баламен қысым түсірмей, зорлық – зомбылықсыз қарым – қатынас орнатуға бағыт беру.

Әр ата-ана баласын жақсы адам болса екен деп армандайды. Алайда, ол тез арада тамаша адам бола қоймайды. Ол үшін өздері арасын сыпайы қатынасып мәдениеттілік танытумен қатар, оғаш мінез шығармауы керек. «Балапан ұяда нені көрсе ұшқанда соны іледі»-деген атала сөз содан қалған. Кейбір ата-аналар баланы маң-мағынасыз еркелетіп өсіреді. Еркеліктінде жөні бар. Көп еркеліктен бала өз білдермендігімен кетеді де, әрі әке-шешесінің тілін ала бермейтіндігі кездеседі. «Егер бала ерке болып өсетін болса, онда өмірін жылап өткізеді» -дейді Юсуф Хаджин. Сондай-ақ баланы ұрып соғып, қорқытып тәрбиелеймін деп қателік жасап та жүрген ата-аналар да бар. Бұл жақсы тәрбие болмайды да, керсінше сол баланың қатігез болуына немесе қорқақ болуына ықпал етеді.Олай болса, сөзімізге дәлел ретінде экранға назар салып, мына бейнеүлгіні көрейік: (**видеоролик**)

Қазіргі уақытта балалардың телевизор, компьютердерден көретіні ұрып - соғу, жан-жануарларды жәбірлеуді көреді. Осыны көрген бала іштей ненің дұрыстығын, ненің бұрыстығын түсіне бермейді. Әдетте теріс қылықтан кейін жаза тұрады. Бала ата-анасының жазасын әділетсіз жаза деп сезінеді. Бірақ балаға не үшін жазаланғанын дұрыстап ойландырған жөн және бала өзін ата-ананың орнына қойып, өз қылығын олардың көзімен көруге тырыстыру керек. Үй қабырғасында зорлық көріп өскен балалар болашақта өз жаңқуларында да соны істейді. Бұл тіпті отбасылық дәстүрге де айналып кетуі мүмкін. Яғни өз кезегінде тұқымқуалаушылық ауруға жалғасады.

Жалпы, зорлық-зомбылық құқықта «Бір адамның екінші бір адамға, оның жеке басына тиіспеушілік құқығын бұзатын тәни және психикалық ықпал жасауы» делінген.

Әлеуметтік педагог:

 Ә.Прімбетова

Педагог - психолог:

 Г.Жұмабаева

ХАТТАМА

Өткізілген күні: 23.09.2023

Қатысқандар : Сынып жетекшілер және ата-аналар, ДТЖО, медбике

Тақырыбы: «Булдинг және кибербулдинг» туралы ата-аналарға кеңес беру, ақпараттандыру.

Күн тәртібінде:

1. «Мектептегі педагог-психологтың қызметі»;
2. «Булдинг және кибербулдинг» тақырыпта ақпарат;
3. Бейне-ролик «Зорлық-зомбылықтың алдын алу».
4. Суицидтің алдын-алу жұмыстары

Тыңдалды:

1. Мектеп психологы Г.Жұмабаева мектептегі психологиялық қызметтің жұмысын таныстырды. «Мектепке психолог не үшін керек?»- деген сұраққа жауап берді. Психолог ешқандай диагноз қоймайды, тұлғаны сақтай отырып, жеке, топтық оқушылармен дамыту-түзету, кеңес беру, алдын алу жұмыстарын жүргізеді. Балалардың оқуындығы ешқандай уақытта анықтап, жеке жас ерекшеліктерін ескере отырып қолдау көрсетеді. Сондай-ақ психологиялық қызметтің мақсат-міндеттерін таныстырды.

1. Екінші мәселе кәсірі таңда кең орын алып жатқан «Булдинг және кибербулдинг» тақырыбы өзекті. Мектеп психологы ата-аналарға жаңа терминдердің мағынасына тоқталды. Интернет арқылы оқушылардың бір-бірі қорқытуы, сөз арқылы бөлсеалуы кибербулдинг болып табылады, мектепте, үйде, көшеде зорлық-зомбылық көрсетсе, кемсітіп, бала тиіс емес жағдайда балаға булдинг орын алады. Булдингке тап болған балаңның белгілері мінезі өзгере бастайды, мектепке барғысы келмейді, тұрғықтық, немесе агрессивті мінездер пайда болады т.б белгілер пайда болады. Ата-аналарға ұсынымдар айтылды. Балаларыңызбен үнемі сөйлесіңіз, жақсы көретіңіздеріңізді айтыңдар. Бос уақытын тиімді өткізуге, күн тәртібін дұрыс ұйымдастыруды әдетке айналдырыңыздар.

2. «Зорлық-зомбылықтың алдын алу» мақсатында шағын екі бейне-ролик көрсетілді.

Қаулы:

1. Балаға үнемі жақсы сөзді аямау, баланы тыңдай білу, ата-ана тарапынан балаға уақыт бөлу.

2. Ата-аналарды мектептегі ұстаалармен, психологпен тығыз қарым-қатынас жасауға шақырды.

Педагог психолог Г.Жұмабаева

А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектеп Хаттама

Тақырыбы: «Мен өмірді таңдаймын»

Мақсаты: Өзінің қайталанбас тұлға екенін сезіндіру. Адам бойындағы жақсы қасиеттерді көру, адамн құндылықтарын бағалау. Бір-бірімен қарым-қатынастарын жақсарту, оларды адамгершілікке, мейірімділікке тәрбиелеу өз-өзіне сенімділігін арттыру.

Сынып: 7-8

Күні: 14.12.2023

Сабақ түрі: Тренинг сабақ

Қатысқаны: 56

Қатыспағаны:

Қысқаша мазмұны:

Тренинг барысында оқушыларға презентация көрсетілді. Презентацияда бірнеше сұрақтар қойылды. «Өмірдің мәні не?», «Дұрыс өмір сүру үшін не істеу қажет?», «Арман, мақсат дегенді қалай түсінесің?» оқушылар сұрақтарға толық, белсенді жауап берді.

Өмір туралы оқушылар ойларымен бөліскен соң. Өмір сүру үшін адамда дұрыс мақсат, мақсатқа негізделген жоспар болуы керек екендігі туралы түсіндірдім.

Қатысушылар шеңбер бойымен отырады. Барлығы көзін жұмып, өз тілегіне құлақ түре отырып, келешек өмірін, қоғамдағы орнын, айналасындағы жандарын көз алдына елестетуге тырысады. Келешекте өзін көз алдына қалай елестететіні туралы айтып беру немесе қағаз бетіне түсіру. Оқушыларға ақ парақ беріп, өздерінің қолдарынан келетін, қабілеттерін, сүйікті істерін жазуды өтіндім. Оқушылар бастапқыда аздап қиналды. Кейін бәрі жазды. Бір оқушы жазуға ұалды. Тек ауызша жоспар құратынын, армандайтынын айтты. Мағжан мен Ерболат видео монтаж жасауды ұнататынын айтса, Назира пен Аяна өлең оқу, жазуды жақсы көретіндіктерін болашақта сүйікті істерін мамандықпен байланыстыратындарын айтты. Ең үлкен қорқыныш деген сөйлемді аяқтағанда оқушылар қолдау мен сүйенішті қажет ететіні туралы айтты.

Қорытынды: Оқушыларға тренинг ұнады. Барлығы белсенді қатысты. Сыныптың қарым-қатынасы жақсы, өз ойларын ашық айта алады. Психологқа деген сенімділіктері барын байқадым. Тренинг соңында оқушылар сұрақтар қойды. Ернұр «Нақты мақсатты қалай табуға болады?», Еркемай «мақсатты шаршап тұрғанда жазуға бола ма?» т.б сұрақтар қойылды. Оқушыларға психологиялық түрде жауап берілді.

Педагог-психолог Г.Жумабаева

А.Сүлейменов атындағы жалпы білім беретін мектептің 2023-2024оқу жылындағы ата- аналармен жүргізілген ағарту жұмыстарының Хаттамасы

Тақырыбы: «Егер бала тұйық болса» Ата-аналарға бағдарлама

Мақсаты: Ата-аналарға тұйықтықтың ерекшеліктері, себептері туралы ақпарат беру. Тұйықтықтан арылу бірнеше тәсілдерін ұсына отырып, баламен дұрыс қарым-қатынас жасай білу, тіл табысу, баланы түсіну мүмкіндіктерін кеңейту.

Мерімі: 14.10.2023ж

Жұмыс барысы:

Тұйық болудың себептері:

Психологиялық ерекшелігіне, жан-дүниесінің нәзік келуі болып табылады.

Тұйық болудың ең көп кездесетіні; жанұяда жалғыз өскен балаларды кездеседі. Ағасымен анасының болмай, амалсыз үйде оқишуы бала өмірінің дамуына әсер етеді.

Сонымен қатар ата-аналардың көзқарасында байланысты. Егер, ата-ана туыстарымен онша араласпай, тек жағымсыз жағын естіретін болса, онда баланың да туыстық көзқарасы бұрыс қалыптасады. Сондықтан да ата-ана көзқарасы, әбін үлкен әсер етіп отыратыны анық.

Тұйық болуға итермелейтін тағы бір себеп: ата-аналардың іс-әрекеті; аз уақыт болу, анық сөйлеспеу

Тұйықтықтан арылу бірнеше тәсілдері:

«Классы» ойыны

«Галап аң» ойыны

«Танысу» ойыны

« Мен кімін?» ойыны

« Менің жақсы жақтарым және кемшілігім» деген сұрақтарды қою арқылы баланы білуге болады.

Ұсыныс

Бала ата – анасының қорғанышы,сүйіктісі болу керек. Осы өмірде өте мықты ержүрек,ешкімнен қорықпайтын әкесінің бар екенін,және де өте мейрімді, ақылды анасының бар екенін сезінуі тиіс.

Әсіресе мектепке дейінгі балаларға ата – анасының көп көңіл бөлуі,жанұялық махаббат қолдаушылық көрсеткен өте маңызды.

Педагог -психолог: Г.Жұмабаева.